

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

25. ledna 2017*

„Řízení o předběžné otázce — Justiční spolupráce v trestních věcech — Vzájemné uznávání rozsudků — Rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV — Oblast působnosti — Článek 28 — Přejícné ustanovení — Pojem ‚vydání konečného rozhodnutí [rozsudku]‘“

Ve věci C-582/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím rechtbank Amsterdam (Soud v Amsterdamu, Nizozemsko) ze dne 30. října 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 11. listopadu 2015, v trestním řízení proti

Gerritu van Vemdemu

za účasti:

Openbaar Ministerie

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení J. L. da Cruz Vilaça, předseda senátu, A. Tizzano, místopředseda Soudního dvora, vykonávající funkci soudce pátého senátu, M. Berger (zpravodajka), A. Borg Barthet a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 14. září 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za G. van Vemdeho P. Sourenem, advocaat,
- za Openbaar Ministerie K. van der Schaftem a U. Weitzel,
- za nizozemskou vládu M. Bulterman, B. Koopman a J. Langerem, jako zmocněnci,
- za rakouskou vládu G. Eberhardem, jako zmocněncem,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi R. Troostersem a S. Grünheid, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 12. října 2016,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (Úř. věst. 2008, L 327, s. 27).
- 2 Tato žádost byla předložena v řízení o výkonu trestu odnětí svobody v délce tří let v Nizozemsku, ke kterému G. van Vemdeho odsoudil hof van beroep Antwerpen (Odvolací soud v Antverpách, Belgie).

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 1 rámcového rozhodnutí 2008/909, nadepsaný „Definice“, stanoví:
„Pro účely tohoto rámcového rozhodnutí se rozumí:
 - a) ‚rozsudkem‘ pravomocné rozhodnutí nebo příkaz soudu vydávajícího státu ukládající trest fyzické osobě;
 - b) ‚trestem‘ trest odnětí svobody nebo opatření spojené se zbavením osobní svobody uložené na dobu určitou nebo neurčitou na základě trestního řízení jako důsledek trestného činu;
 - c) ‚vydávajícím státem‘ členský stát, ve kterém je rozsudek vynesena;
 - d) ‚vykonávajícím státem‘ členský stát, kterému je rozsudek postoupen za účelem jeho uznání a výkonu trestu.“
- 4 Článek 3 tohoto rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Účel a oblast působnosti“, stanoví:
„1. Účelem tohoto rámcového rozhodnutí je stanovení pravidel, podle nichž členský stát, s cílem usnadnit společenskou rehabilitaci odsouzené osoby, uznává rozsudky a provádí výkon trestů.
[...]
3. Toto rámcové rozhodnutí se vztahuje pouze na uznávání rozsudků a výkon trestů ve smyslu tohoto rámcového rozhodnutí. [...]
[...]"
- 5 Článek 28 rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Přechodná ustanovení“, stanoví:
„1. Žádosti obdržené před 5. prosincem 2011 se i nadále řídí stávajícími právními předpisy o předávání odsouzených osob. Žádosti obdržené po tomto datu se řídí předpisy, které přijmou členské státy k provedení tohoto rámcového rozhodnutí.“

2. Členský stát však může při přijetí tohoto rámcového rozhodnutí učinit prohlášení, že v případech, kdy bylo vydáno konečné rozhodnutí [kdy byl vydán konečný rozsudek] přede dnem, který stanoví, použije jako vydávající či vykonávající stát nadále stávající právní předpisy o předávání odsouzených osob platné před 5. prosincem 2011. Pokud je učiněno takové prohlášení, použijí se uvedené předpisy v daných případech ve vztahu ke všem ostatním členským státům bez ohledu na to, zda tyto státy učinily stejné prohlášení. Dotyčné datum nesmí být pozdější než 5. prosinec 2011. Uvedené prohlášení se zveřejní v Úředním věstníku Evropské unie. Lze je kdykoli odvolat.“

- 6 Na základě čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 učinilo Nizozemské království následující prohlášení (Úř. věst. 2009, L 265, s. 41):

„V souladu s čl. 28 odst. 2 Nizozemsko prohlašuje, že v případech, kdy je pravomocný rozsudek vyneseno do tří let po dni vstupu rámcového rozhodnutí v platnost, bude Nizozemsko jako vydávající a vykonávající stát i nadále uplatňovat právní nástroje týkající se předávání odsouzených osob, které platily před tímto rámcovým rozhodnutím.“

Nizozemské právo

- 7 Článek 2:11 Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties (zákon o vzájemném uznávání a výkonu rozsudků, kterými se ukládá podmíněný či nepodmíněný trest odnětí svobody, dále jen „WETS“), který provádí rámcové rozhodnutí 2008/909, stanoví:

„1. Ministr [bezpečnosti a spravedlnosti] předá soudní rozhodnutí [...] generálnímu advokátovi působícímu u odvolacího soudu.

2. Generální advokát soudní rozhodnutí bezodkladně předloží [...] zvláštnímu senátu odvolacího soudu v Arnhemu-Leeuwardenu [(Nizozemsko)] [...]“

- 8 Podle článku 2:12 WETS ministr bezpečnosti a spravedlnosti rozhodne o uznání soudního rozhodnutí jiného členského státu s přihlédnutím ke stanovisku zvláštního senátu odvolacího soudu v Arnhemu-Leeuwardenu.

- 9 Článek 5:2 WETS stanoví:

„1. [WETS] nahrazuje ve vztazích s členskými státy Evropské unie Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen [(zákon o přenesení výkonu rozsudků vydaných v trestních věcech)].

[...]

3. [WETS] se nepoužije na soudní rozhodnutí [...], která nabyla právní moci před 5. prosincem 2011.

[...]“

- 10 Článek 2 zákona o přenesení výkonu rozsudků vydaných v trestních věcech stanoví, že „[v] Nizozemsku se cizí soudní rozhodnutí vykonávají pouze na základě úmluv“.

- 11 Článek 31 odst. 1 téhož zákona stanoví, že „[p]okud [rechtbank Amsterdam (Soud v Amsterdamu, Nizozemsko)] považuje výkon cizího soudního rozhodnutí za přípustný, povolí jej a v souladu s tím, co v tomto ohledu stanoví použitelná úmluva, rozhodne o trestu nebo opatření, které za odpovídající protiprávní jednání stanoví nizozemské právo“.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 12 Osoba, které se týká původní řízení, G. van Vemde, byla dne 27. října 2009 v Nizozemsku zatčena na základě evropského zatýkacího rozkazu, který vydaly belgické orgány činné v trestním řízení za účelem trestního stíhání v Belgii. Po předání těmto orgánům byl jmenovaný umístěn do vazby a následně, v průběhu trestního řízení zahájeného v tomto státě, propuštěn na kauci. Před vynesením rozsudku se ovšem samostatně vrátil do Nizozemska.
- 13 Rozsudkem ze dne 28. února 2011 odsoudil hof van Beroep Antwerpen (Odvolací soud v Antverpách) G. van Vemdeho k trestu odnětí svobody v délce tří let. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 6. prosince 2011, když Hof van Cassatie (Kasační soud, Belgie) rozhodnutím z téhož dne zamítl kasační opravný prostředek proti zmíněnému rozsudku.
- 14 Belgické orgány požádaly dne 23. července 2013 Nizozemské království o převzetí výkonu trestu odnětí svobody uloženého rozsudkem hof van beroep Antwerpen (Odvolací soud v Antverpách). Dne 10. října 2013 procureur des Konings (státní zástupce, Belgie) navrhl předkládajícímu soudu, aby povolil výkon tohoto trestu.
- 15 Po obdržení tohoto návrhu se předkládající soud zabývá tím, zda se ve věci v původním řízení použijí vnitrostátní ustanovení provádějící rámcové rozhodnutí 2008/909, a sice WETS.
- 16 Na jednu stranu je podle předkládajícího soudu třeba *prima facie* odpovědět na tuto otázku kladně, neboť z čl. 5:2 odst. 3 WETS vyplývá, že tento zákon se použije na soudní rozhodnutí, která nabyly právní moci 5. prosince 2011 nebo později, přičemž v dané věci nabyl rozsudek hof van beroep Antwerpen (Odvolací soud v Antverpách) po tomto datu, konkrétně 6. prosince 2011.
- 17 Na druhou stranu má ovšem předkládající soud pochybnosti o výkladu tohoto zákona s ohledem na článek 28 rámcového rozhodnutí 2008/909.
- 18 Předkládající soud v této souvislosti připomíná, že podle čl. 28 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 se sice žádosti o uznání rozsudku a o výkon trestu obdržené po 5. prosinci 2011 řídí předpisy přijatými členskými státy k provedení tohoto rámcového rozhodnutí, avšak čl. 28 odst. 2 téhož rámcového rozhodnutí v podstatě stanoví, že každý členský stát mohl učinit prohlášení, podle kterého v případech konečných rozsudků „vydaných“ před datem stanoveným tímto státem použije nadále stávající právní předpisy platné před tímto datem. Nizozemské království přitom takové prohlášení učinilo.
- 19 Předkládající soud má za to, že kdyby měl být čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na rozsudky vydané před datem stanoveným členským státem bez ohledu na to, kdy nabyly právní moci, muselo by pravidlo přechodných ustanovení obsažených v čl. 5:2 odst. 3 WETS vykládáno podle zásady konformního výkladu tak, že vylučuje uplatnění WETS na soudní rozhodnutí vydaná před 5. prosincem 2011. Z toho by pro věc v původním řízení plynul závěr, že WETS se na věc v původním řízení nepoužije, jelikož rozsudek hof van beroep Antwerpen (Odvolací soud v Antverpách) byl vydán dne 28. února 2011, a předkládající soud bude proto mít pravomoc rozhodnout o žádosti podané belgickými orgány.
- 20 Kdyby naopak měl být čl. 28 odst. 2 uvedeného rámcového rozhodnutí vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na rozsudky, které před datem stanoveným členskými státy nabyly právní moci, poznamenává předkládající soud, že na základě ustanovení WETS by neměl pravomoc rozhodnout o shora zmíněné žádosti.

- 21 Za těchto okolností se rechtbank Amsterdam (Soud v Amsterdamu, Nizozemsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba vykládat čl. 28 odst. 2 první větu rámcového rozhodnutí Rady 2008/909 v tom smyslu, že prohlášení uvedené v tomto ustanovení se může vztahovat pouze na rozsudky, které byly vydány před 5. prosincem 2011, nezávisle na tom, kdy tyto rozsudky nabyly právní moci, anebo je třeba chápat toto ustanovení tak, že toto prohlášení se může vztahovat pouze na rozsudky, které nabyly právní moci před 5. prosincem 2011?“

K předběžné otázce

- 22 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 28 odst. 2 první věta rámcového rozhodnutí 2008/909 vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na rozsudky vydané před datem stanoveným dotčným členským státem, přičemž toto datum nesmí být pozdější než 5. prosinec 2011, nebo spíše v tom smyslu, že se vztahuje jen na rozsudky, které před uvedeným datem nabyly právní moci.
- 23 Před rozhodnutím o této otázce je třeba nejprve připomenout, že čl. 1 písm. a) rámcového rozhodnutí 2008/909 definuje „rozsudek“ jako pravomocné rozhodnutí nebo příkaz soudu vydávajícího státu ukládající trest fyzické osobě. Podle čl. 3 odst. 1 je účelem tohoto rámcového rozhodnutí stanovení pravidel, podle nichž členský stát, s cílem usnadnit společenskou rehabilitaci odsouzené osoby, uznává rozsudky a provádí výkon trestů. Podle čl. 3 odst. 3 se toto rámcové rozhodnutí se vztahuje pouze na uznávání rozsudků a výkon trestů ve smyslu téhož rámcového rozhodnutí.
- 24 Oblast věcné působnosti rámcového rozhodnutí 2008/909 je tedy omezena jen na rozhodnutí, která nabyly právní moci, za účelem jejich uznání a výkonu vykonávajícím státem, a vyloučena jsou z ní rozhodnutí, proti kterým byl podán opravný prostředek, jako je například ve věci v původním řízení rozsudek hof van beroep Antwerpen (Odvolací soud v Antverpách) ze dne 28. února 2011, proti kterému byl podán kasační opravný prostředek k Hof van Cassatie (Kasační soud) a který nabyl právní moci teprve poté, co posledně zmíněný soud dne 6. prosince 2011 tento kasační opravný prostředek zamítl.
- 25 Dále je třeba poznamenat, že podle ustálené judikatury Soudního dvora z požadavků jak jednotného používání unijního práva, tak zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení smyslu a rozsahu tohoto ustanovení, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Evropské unii (rozsudek ze dne 28. července 2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, bod 35 a citovaná judikatura).
- 26 Článek 1 písm. a) rámcového rozhodnutí 2008/909, ve kterém je pojem „rozsudek“ definován jako pravomocné rozhodnutí nebo příkaz, přitom neobsahuje odkaz na právo členských států, takže je tento pojem nutné považovat za autonomní pojem unijního práva a vykládat jej na celém území Unie jednotným způsobem. Za tímto účelem je třeba přihlídnout ke znění tohoto ustanovení, k jeho kontextu, jakož i k cílům právní úpravy, jejíž je součástí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. července 2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, bod 37).
- 27 V této souvislosti je třeba konstatovat, že ačkoli není znění čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 jednoznačné, svědčí skutečnost, že se v něm hovoří o „konečném rozhodnutí [rozsudku]“, spíše ve prospěch výkladu, podle kterého se toto ustanovení vztahuje na poslední rozhodnutí učiněné v trestním řízení, na jehož základě je uložení trestu odsouzené osobě konečné. Tento výklad potvrzuje definice „rozsudku“ uvedená v čl. 1 písm. a) tohoto rámcového rozhodnutí. V tomto ohledu je okolnost, že se v článku 1 i ve výše zmíněném čl. 28 odst. 2 hovoří o „právní moci“ dotčeného rozsudku, respektive „konečné povaze“ rozsudku, projevem zvláštní důležitosti, kterou má pro účely použití posledně citovaného ustanovení nemožnost napadnout daný rozsudek, potažmo datum, od kterého je toto napadení nemožné.

- 28 Ostatně vzhledem k tomu, že pojmy „rozhodnutí [rozsudek]“ a „vydání“ tohoto rozsudku použité v čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 musí být vykládány na území Unie autonomním a jednotným způsobem, nemůže působnost těchto pojmů, a tudíž ani působnost tohoto ustanovení záviset na vnitrostátním trestním řízení vydávajícího státu ani na vnitrostátním trestním řízení vykonávajícího státu.
- 29 Proto je třeba vyloučit takový výklad čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909, na jehož základě by jeho použití záviselo na datu, kdy se určitý rozsudek považuje za „vydaný“ ve smyslu dotčeného vnitrostátního práva bez ohledu na datum nabytí právní moci.
- 30 Konečně je ke kontextu ustanovení dotčeného ve věci v původním řízení, jakož i k cílům právní úpravy, jejíž je součástí, nutno připomenout, jak podotkl generální advokát v bodech 45 až 48 svého stanoviska, že čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 představuje výjimku z obecného režimu zavedeného v čl. 28 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí, který stanoví, že žádosti o uznání rozsudku a o výkon trestu obdržené před 5. prosincem 2011 se řídí předpisy, které přijaly členské státy k provedení citovaného rámcového rozhodnutí. Prvně zmíněné ustanovení musí proto být coby výjimka z tohoto obecného režimu vykládáno striktně.
- 31 Striktní výklad čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909 v tom smyslu, že se toto ustanovení vztahuje jen na rozsudky, které nejpozději 5. prosince 2011 nabyly právní moci, přitom tím, že omezuje počet případů, jež se i nadále řídí právními předpisy existujícími v době, kdy uvedené rámcové rozhodnutí vstoupilo v platnost, takže v důsledku toho zvyšuje počet případů, které se mohou řídit předpisy přijatými členskými státy k provedení tohoto rámcového rozhodnutí, může nejlépe zaručit dosažení cílů sledovaných samotným rámcovým rozhodnutím. Tímto cílem je, jak plyne z čl. 3 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí, aby členské státy uznávaly rozsudky a prováděly výkon v nich uložených trestů s cílem usnadnit společenskou rehabilitaci odsouzených osob.
- 32 Mimoto rakouská vláda a Evropská komise vznesly vzhledem k okamžiku, kdy bylo Nizozemským královstvím učiněno prohlášení podle čl. 28 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909, otázku platnosti tohoto prohlášení. S ohledem na výklad zvolený v předchozím bodě tohoto rozsudku má ovšem tato otázka hypotetickou povahu, neboť vnitrostátní předpisy Nizozemska provádějící toto rámcové rozhodnutí se ve věci v původním řízení v každém případě použijí. Za těchto okolností není nezbytné zaujmout k této otázce stanovisko.
- 33 Z výše uvedeného vyplývá, že na předběžnou otázku je třeba odpovědět, že čl. 28 odst. 2 první věta rámcového rozhodnutí 2008/909 musí být vykládán v tom smyslu, že se vztahuje jen na rozsudky, které nabyly právní moci před datem stanoveným dotyčným členským státem.

K nákladům řízení

- 34 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 28 odst. 2 první věta rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii musí být vykládán v tom smyslu, že se vztahuje jen na rozsudky, které nabyly právní moci před datem stanoveným dotyčným členským státem.

Podpisy.